

SECTION 5. ADMINISTRATIVE LAW AND PROCEDURE. FINANCE LAW. INFORMATION LAW

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-558-7-11>

LEGAL MECHANISM FOR ACHIEVING THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS: INSTITUTIONAL COMPONENT

ЮРИДИЧНИЙ МЕХАНІЗМ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ: ІНСТИТУЦІЙНА СКЛАДОВА

Aristova I. V.

*Doctor of Law, Professor,
Head of the Department of
Administrative and Information Law,
Sumy national agrarian university
Sumy, Ukraine*

Арістова І. В.

*доктор юридичних наук, професор,
завідуюча кафедри
адміністративного та
інформаційного права,
Сумський національний аграрний
університет
м. Суми, Україна*

Актуальність теми даного дослідження безпосередньо пов'язано із визначенням завдань для досягнення Цілей сталого розвитку (далі – ЦСР), що закріплені у Національній доповіді «Цілі сталого розвитку: Україна» [1], за напрямом – ефективне управління. Як зазначено у Національній доповіді [1], на шляху досягнення ЦСР існують ризики, зумовлені недостатньою ефективністю діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. Ключовим чинником перетворень у цій сфері є зміна технологій комунікації управлінських інститутів між собою та з організаціями громадянського суспільства, що передбачає упровадження засобів постійного моніторингу ефективності управлінських рішень. Такі можливості, зокрема, надає впровадження електронного урядування [1].

Моніторинг стану виконання завдань для досягнення ЦСР [1] вимагає відповідного інформаційно-аналітичного забезпечення із застосуванням комплексних підходів та використанням різних джерел даних. Водночас, наголошується [1] на необхідності впровадження комплексного підходу до дослідження прогресу на шляху досягнення ЦСР, який полягає у застосуванні різноманітних типів інформації, які дозволять визначити масштаби та напрями зрушень, виявити прями та

приховані причинно-наслідкові зв'язки та фактори найбільш вагомого впливу для подальшого використання у процесі розроблення відповідної державної політики [1].

У Додатку 3 [1] також звертається увага на існуванні проблем, які можуть ускладнювати проведення якісного моніторингу ЦСР, зокрема на національному рівні. А саме, йдеться про відсутність нормативного акту, що визначає центральний орган виконавчої влади (далі – ЦОВВ), який є відповідальним за розробку порядку ведення моніторингу як на міжнародному, так і на національному рівні, а також ЦОВВ, відповідальні за надання інформації; недостатність вітчизняної інформаційної бази, що спричинює необхідність запровадження спеціальних обстежень [1].

Слід зазначити, що у статті [2] було запропоновано авторський підхід до посилення інституційної спроможності органів публічної влади України задля здійснення ефективних кроків під час досягнення ЦСР № 16 «Мир, справедливість та сильні інститути». Водночас, враховуючи міждисциплінарний характер конференцій, вважалося за доцільне привернути увагу наукової спільноти до цієї проблематики, оскільки від досягнення цієї цілі в Україні значною мірою залежить досягнення всіх інших ЦСР [1]. Це, у першу чергу, стосується ЦСР № 2 «Подолання голоду, розвиток сільського господарства» та ЦСР № 15 «Захист та відновлення екосистем суші», враховуючи специфіку закладу вищої освіти (СНАУ), в якому я працюю.

Запропонований підхід впроваджує рішення Всесвітнього саміту з питань інформаційного суспільства 2023 р. [3] щодо конструктивного використання усіх можливостей інформаційного суспільства для розробки юридичного механізму досягнення ЦСР, зокрема, щодо його ефективного інституційного забезпечення [2]. Визначено структуру інституційного забезпечення: органи публічної влади України (органи державної влади та місцевого самоврядування), суб'єкти господарювання, організації громадянського суспільства. Акцентовано увагу на зміні технологій комунікації управлінських інституцій між собою та з організаціями громадянського суспільства [1]. Усвідомлено значення здійснення якісного інформаційного забезпечення моніторингу досягнення ЦСР, що зумовлює потребу у застосуванні різноманітних типів інформації, зокрема для розроблення державної політики у напрямку подолання негативних тенденцій.

Виходячи із необхідності вирішення нових креативних завдань органами публічної влади України, що поставлені у Національній доповіді [1], виникла ідея щодо комплексного дослідження шляхів реалізації управлінської, публічно-сервісної та інформаційної функцій органів публічної влади (як основних суб'єктів розбудови інформаційного

суспільства та важливої частини інституційного забезпечення досягнення ЦСР). Оскільки для реалізації зазначених функцій органи публічної влади України (передусім органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування) повинні мати відповідні повноваження, у статтях [2, 4] було висунуто гіпотезу щодо необхідності розгляду цих органів і як суб'єктів адміністративного, так і інформаційного права. Справедливість цієї гіпотези було доведено, використовуючи методологію наукової діяльності як вчення про організацію наукової діяльності у сфері адміністративного та інформаційного права [2, 4].

Акцентовано особливу увагу на одному із елементів схеми методології дослідження – засобах та методах, а саме, на інформаційних засобах пізнання [2, 4]. Обґрунтовано, що ці заходи сприяють підвищенню ефективності наукової комунікації, значно спрощують обробку статистичних даних, зокрема, щодо діяльності суб'єктів публічної влади в Україні стосовно доступу до публічної інформації, захисту персональних даних, створення різноманітних реєстрів інформації, надання публічних (інформаційних, адміністративних) послуг тощо. Встановлено, що завдяки методу моделювання було конструйовано нову модель органів публічної влади України як суб'єктів інформаційного права [2, 4]. Запропоновано розглядати організацію наукової діяльності щодо органів публічної влади України, як суб'єктів адміністративного та інформаційного права, у проєктній формі з огляду на розбудову інформаційного суспільства в Україні [2, 4]. Відмічається роль одного із етапів концептуальної стадії фази проєктування (висунення наукової гіпотези та побудова моделі, що формує план її реалізації) – виявлення наукових протиріч.

Вважаємо за важливе підкреслити, що, незважаючи на участь зазначених органів публічної влади України у інформаційних відносинах, ці органи значна кількість вчених розглядають лише суб'єктами адміністративного права (наприклад [5]). У даному випадку протиріччя розуміється як неузгодженість, невідповідність між бажаним (з точки зору теорії інформаційного права) і реальним (що має місце в теорії адміністративного права) [2, 4]. Зважаючи на виявлене протиріччя, дослідник (суб'єкт) здатний визначити проблему дослідження. Проблема полягає у існуванні незмінної позиції окремих фахівців з адміністративного права щодо включення, зокрема, органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування лише до системи суб'єктів адміністративного права, незважаючи на існування та становлення нової галузі права – інформаційне право [2, 4].

У системі наукових знань про окремі види органів публічної влади України (органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування) не враховано появу нового наукового (юридичного) знання,

що зумовлено сьогодишньою об'єктивною реальністю, а саме [4]: 1) стрімким проникненням інформації в усі сфери суспільного життя; 2) динамічним розвитком новітніх інформаційних технологій; 3) цифровізацією суспільства та держави; 4) активізацією становлення інформаційної функції держави і права; 5) формуванням інформаційної сфери суспільного життя, зростанням ролі її інформаційних відносин та необхідністю їх правового регулювання за допомогою норм нової, самостійної комплексної галузі права – інформаційне право; 6) становленням нових складових системи інформаційного права, зокрема, правового статусу відповідних суб'єктів (зокрема, органів публічної влади України [4]). Встановлено, що етап виявлення наукових протиріччя сприяв коректному формулюванню наукової гіпотези.

Проведені дослідження дозволили розширити систему наукових (юридичних) знань про окремі органи публічної влади України, які постають основою інституційного забезпечення досягнення ЦСР. Запропонований підхід [2] сприятиме отриманню синергетичного ефекту від інформаційної взаємодії усіх частин інституційного забезпечення в умовах інформаційного суспільства.

Література:

1. Цілі сталого розвитку: Україна: Національна доповідь. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. URL: <https://goo.su/mcoIJDc>
2. Арістова І. В. Національний механізм реалізації цілей сталого розвитку в умовах інформаційного суспільства в Україні: роль юридичного механізму та його складових. *Сучасна парадигма публічного та приватного права в умовах сталого розвитку* : монографія. Scientific monograph. Vol. 1. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2023. Р. 1–31. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-331-6-1>
3. World Summit on the Information Society Forum 2023. URL: <https://goo.su/W1nHF> (дата звернення 07.03.2025).
4. Арістова І. В. Органи публічної влади України в умовах розбудови інформаційного суспільства: методологія дослідження. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. Вип. № 58. Т. 1. 2019. С. 177–186. URL: <https://drive.google.com/file/d/1uf7bwhcul5fGJoQ4lnQeqY-yNQsFvlq3/view?usp=sharing>
5. Мельник Р. С. Новий погляд на «вічну» проблему : предмет адміністративного права. Питання адміністративного права. Книга друга. Харків, ТОВ «Оберіг», 2018. С. 33–52.